

Mėnaičiuose atidengtas memorialas

Lapkričio 22 dieną Miknių-Pėtrėčių sodyboje, Mėnaičių kaime, Radviliškio rajone, iškilmingai atidarytas memorialas Lietuvos laisvės kovos sajūdžio (LLKS) tarybos 1949 metų vasario 16 dienos nepriklausomybės Deklaracijos paskelbimui atminti. Memorialo įkūrimo iniciatoriai: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, Radviliškio rajono savivaldybė ir LLKS. Memorialą sudaro atstatytas Lietuvos partizanų vyriausiosios vadavietės bunkeris, virš jo esanti klėtis ir šalia bunkerio pastatyta paminkla Lietuvos partizanams ir LLKS 1949 metų vasario 16-osios Deklaracijai atminti.

Skulptoriaus Jono Jagėlos sukurtame paminkle įamžinti visų aštuonių deklaraciją pasirašiusių partizanų: Jono Žemaičio-Vytauto, Adolfo Ramanauskas-Vanago, Leonardo Grigorio-Užpalio, Juozo Šibailos-Merainio, Vytauto Gužo-Kardo, Aleksandro Grybino-Fausto, Petro Bartkaus-Žadgailos ir Broniaus Liesio-Nakties, vardai.

Stiklu uždengto Lietuvos partizanų vyriausiosios vadavietės bunkerio ekspozicijoje – restauruoti partizanų daiktai, eksponatai iš Šiaulių „Aušros“ muziejaus ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro Ge-

Prie paminklo 1949 metų vasario 16-osios LLKS Deklaracijai atminti
Eugenijos Sidaravičiūtės nuotr.

nocido aukų muziejaus fondų. Klėtyje bus laikinai ekspozicijos nuojami visų aštuonių LLKS Vasario 16-osios Deklaracijos signatarų portretai.

Né vienas iš aštuonių 1949 metų vasario 16-osios Deklaraciją pasirašiusių signatarų neišdavė juos saugosių ir globojusių žmonių ir savo idealų. Nežinoma, kur ilsisi jų palaikai, todėl tikimasi, kad tinkamai sutvarkyta ši Lietuvai svarbi istorinė vieta taps ne tik 1949 metų vasario

16-osios Deklaraciją pasirašiusių partizanų atminimo ženklu, bet ir amžinos pagarbos visų Lietuvos partizanų Laisvės siekiams simboliu.

Memorialo atidarymo iškilmėse dalyvavo Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, kariuomenės vadas generolas majoras Arvydas Pocius, Radviliškio rajono savivaldybės meras Antanas Čeppononis.

(keliamas į 6 psl.)

TS-LKD suvažiavimas: viskas gerai

„Viskas gerai. Nebesinori destrukcijos. Reikėtų priversti juos išskalbėti grupelese,“ – tai vieno TS-LKD XVI suvažiavimo, vykusio Vilniuje lapkričio 20 dieną, dalyvio žodžiai, pasakyti forumui jau pasibaigus. „Jie“ – galima numanyti – tai partijos ir valstybės valdžios žmonės. Gal turėtas omenyje ir Seimynarys, Tautininkų frakcijos partijoje vadovas Gintaras Songaila, kuris vienintelis buvo nusiteikęs kritiškai ir vėliau savo kalbą paskelbė internetinėje žiniasklaidoje.

Taigi tokia nuotaika ir pradėkime pasakoti apie suvažiavimą Kongresų rūmuose, kur dalyvavo pusseptinto šimto delegatų. Suvažiavimas buvo eilinis, ne ataskaitinis, bet, anot kurių kalbėtojų, vykstantis laiku, nes reikia

apmasyti pusiaukelę, esant valdžioje. Forumas vyko intensyviai, tik su viena maža pertraukėle kavai, perskaityta daug pranešimų. Ši kartą labai aktyvus buvo jaunimas – po Jaunimo bendruomenės pirmininkės Agnės Bilotaitės, kuri pristatė jaunimo veiklos strategiją, pasisakė net keletas jos narių iš įvairių regionų.

Meniniam akcentui buvo pakviesti muzikos grupės „Skylė“ dainininkai – Aistė Smilgevičiutė ir Rokas Radevičius, dainavę partizanų dainas ir ypač pamaloninę suvažiavimo dalyvių ausį. Suprantami ir artimi buvo ir invokacijos žodžiai, kuriuos tare brolis Pijus: „Tikrai palaimintas tas, kuris laiku supranta, suvokia, kad nesi viešias klajūnas. Mes esame še-

ma, bendruomenė, tauta, mes esame valstybė. Šiandien galiu pasakyti: lenkių galvą prieš jus, nes jūsų būvimas šiandien šitoje saleje rodo tiktais viena – ieškau savo tautai tiesiausio kelio, ieškau savo tautai vešliausios ganklos, ieškau savo tautai skaidriausio vandens“.

Tiesioginiu žodžiu sveikino ir gerų darbų linkėjo Liberalų ir centro sąjungos pirmininkas Gintaras Babravičius ir Liberalų sajūdžio frakcijos Seime seniūnas Eriks Tamaišauskas. Buvo perskaityti Europos Parlamento Europos Liaudies partijos frakcijos pirmininko Josepho Daulo bei Lietuvos Valstiečių liaudininkų sąjungos pirmininko Ramūno Karbauskio sveikinimai.

(keliamas į 3 psl.)

ma, bendruomenė, tauta, mes esame valstybė. Šiandien galiu pasakyti: lenkių galvą prieš jus, nes jūsų būvimas šiandien šitoje saleje rodo tiktais viena – ieškau savo tautai tiesiausio kelio, ieškau savo tautai vešliausios ganklos, ieškau savo tautai skaidriausio vandens“.

Tiesioginiu žodžiu sveikino ir gerų darbų linkėjo Liberalų ir centro sąjungos pirmininkas Gintaras Babravičius ir Liberalų sajūdžio frakcijos Seime seniūnas Eriks Tamaišauskas. Buvo perskaityti Europos Parlamento Europos Liaudies partijos frakcijos pirmininko Josepho Daulo bei Lietuvos Valstiečių liaudininkų sąjungos pirmininko Ramūno Karbauskio sveikinimai.

(keliamas į 3 psl.)

Minėjome Lietuvos kariuomenės dieną

Lietuvos kariuomenės įkūrimo 92-ujų metinių proga visoje Lietuvoje buvo gausu įvairių renginių. Tarp jų – iškilmingai atidarytas memorialas Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos 1949 metų vasario 16 dienos nepriklausomybės Deklaracijos paskelbimui atminti Mėnaičių kaime, Radviliškio rajone, Lietuvos kariuomenės

torių parado dalyviai. Lapkričio 22-ąją, prisiemenant rezistencijos kovas, Miknių-Pėtrėčių sodyboje, Mėnaičių kaime, Radviliškio rajone, iškilmingai atidarytas memorialas Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos 1949 metų vasario 16 dienos nepriklausomybės Deklaracijos paskelbimui atminti. Me-

Iškilminga karių rikiuotė Katedros aikštėje Vilniuje
Alfredo Pliadžio nuotr.

Kauno įgulos karinių dalinių atstovai padėjo gėlių prie Žuvusiuų už Lietuvos laisvę Motinoms paminklo Kauno seniūsiose kapinėse
Zenono Šiaučiulio nuotr.

pergalės mūšiuose prieš bermontininkus Radviliškyje minėjimas, Vilniuje, Katedros aikštėje, vykusi iškilminga karių rikiuotė, Kaune, Vienybės aikštėje, Lietuvos kariuomenės ginkluotės ir technikos paroda, pirmosios Krašto apsaugos ministerijos aviacijos tarnybos vėliavos perdavimas Vytauto Didžiojo karo muziejui ir kiti.

Lapkričio 21 dieną Radviliškyje paminėtos Lietuvos kariuomenės pergalės mūšiuose prieš bermontininkus. Prisiemenant 1919 metų kovas, Radviliškyje, prie Senojo malūno, buvo atkurti mūšio su bermontininkais epizodai, Radviliškio gatvėmis žygiavo 1919 metų Lietuvos kariuomenės mūšiuosiu bermontininkais rekonstruk-

morialo atidengimo iškilmėse dalyvavo Lietuvos Prezidentė, krašto apsaugos sistemos vadovybė, Lietuvos laisvės kovos sajūdžio, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro atstovai, kiti svečiai.

Lapkričio 23 dieną Vilniuje, Katedros aikštėje, iškilmingą rikiuotę stojo daugiau nei 400 karių iš visų Lietuvos kariuomenės padalinii. Šventės proga karius pasveikino Lietuvos Prezidentė, vyriausioji Lietuvos ginkluotujų pajėgų vadė Dalia Grybauskaitė, krašto apsaugos ministre Rasa Juknevičienė, Lietuvos kariuomenės vadas generolas majoras Arvydas Pocius.

(keliamas į 3 psl.)

Kad Viešpats nepasmerktų mūsų nudvasėjimo

Sesės Nijolės SADŪNAITĖS pasiaiškinimas visuomenei

Jau daug ko, kas Lietuvoje vyksta, žmonės nebepajęgia suprasti. Todėl svarbu, kad savo elgesį paaškintų ne tik politikai ir valstybės pareigūnai, bet ir tokie, jaunimui jau tik aną okupacinę praeitį primenantys asmenys, kaip aš, bei mano bendraminčiai. Ar mus dar supranta jaunoji karta? Ar supranta, kokios nepriklausomos Lietuvos jiems siekėme? Po 1990 metų kovo 11-osios mes, tie kagiebistų neprieteliai, manėme, kad sava valstybė žmones nuo jų apsaugos. Kad mes galėsime atsidėti dvasios ar labdaros dalykams. Nes anuomet asmenys lietuviškomis pavardėmis ir su universitetu diplomais įteiginėjo: Lietuva bus teisinė valstybė. Bus mūsų valstybė, vienodai rūpintis visais, užtikrins teisingumą ir neleis, kad praeitis vėl virsytų ateitimis.

Aš pirmakart nesusitirėjau, kai prezidento Valdo Adamkaus aplinka nutarė Lietuvos apdovanojimą – keiliatas tai jau buvo atvejis – įteiki kagiebistui, organizavusiam vieno iš pasutinių mūsų partizanų – Antano Kraujelių nužudymą. Ar po to tū, anųjų, sistema užsikirto? Ar po to jie sustojo ir paklausė save: ką gi mes darome nepriklausomos Lietuvos vardu jos žmonėms? Ar taip nepapiktinsime Dievo ir Tautos?

Ne, jie nesustojo. Tai, kas vyksta nusikaltusiųjų Lietuvos laisvės kovos sajūdžiu teismuose, protu nebesuviama. Mano minėtoje byloje Misiukonis, kitose – kiti smogikai visos teisminės aplinkos pagalba siekia būti ne kaltinamaisiais, susitepusiais Laisvės kovotojų krauju, atsakingais už žmonių kančias, o kaip ir prieš dvidešimtmetį – „banditizmo likvidatoriais“.

Kai mes, pasipriešinimo okupacijai organizacijų darbo grupės nariai, memorandumu „Dėl Laisvės kovos prasmės ribos peržengimo“ kreipėmės į Lietuvos vyriausijoje administracinių teismo pirminką Ričardą Piličiauską, prašydami raštu pateikti savo nuomonę apie tai, kas vyksta Lietuvos teismuose, jis taip pat nudavė mūsų nesuprantąs.

Ne, mes jo neprāšėme procesinių sprendimų. Ir pripažystame teisėjų nepriklausomumo sąžiningame proceso principą. Prašėme tik išsakyti nuomonę, ar tam tikros tendencijos vertinant okupacijos laiką, mūsų stebimos dalies teisėjų (ypač teisminės valdžios viršunių veiksmai) nėra sąmoningas Kovo 11-osios Aktu paskelto valstybingumo griovimas. Ir ar žmogus, ir teisininkas, nedristantis išsakyti savo pilietinės nuomonės (Piličiauskas atsirašyti pavedė kažkokiai Kavalnei – tad gal pilietiškuo sampratos išvis neturi), gali būti vienos iš Lietuvos teismų piramidžių vadovu?

Aš visada maniau, kad net labiausiai nusikaltusiesiems paprašius atleidimo, žmonės gali atleisti, net ir kaip aš juos vadinau, bjauriausiemis kolaboravimui susitepusiems broliukams kagiebistikams. Bet ar Misiukonio laikysena neatspindi realios teisinės sistemos būklės. Jam, nesenai kuravusiam sovietinės pramonės įmones, buvo pavaldus „Vilmos“ pirmojo skyriaus viršininkas Mykolas Aleliūnas.

Vienas šiandien i Ameriką pasitraukės tautietis žiniasklaidai papasakojo, kaip Aleliūnas jį provokavo ir įdavė kagiebistams. Ir kaip po to įdavimo jis buvo įkalintas. Ar į tą pranešimą reagavo mūsų teisėsauga? Ar kas peržiūrėjo tą bylą? Ar gal pats Aleliūnas atgailavo dėl savo išprovo-kuotų veiksmų, pasisiūlė nuskriaus-tam žmogui atlyginti padarytą žalą? Ne. Šis funkcionierius ir toliau lyg niekur nieko sėdi Lietuvos pramonininkų asociacijos prezidento Bronislavo Lubio dešinėje ir tvarko mūsų ekonominį gyvenimą.

Ar ne todėl Misiukonis šiuo metu nieko nebijo?

Kunigas Julius Sasnauskas pašmaikštavo, kad kagiebistukų atkasi-mui „Nijolė turi uoslę“. Tai tiesa – aš jų „zbitkų“ nemažai iškentėjau. Tačiau man, mačiusiai jų „razrabitkas“, jų veikimą „v tiomnu“, visai nejuokinga. Ir neatrodo, kad leistinas mūsų VSD ir Kremliaus FSB aljansas lie-tuviškojo Bin Laden kūrimas tuo tikslu griaunantis Lietuvos gyventojų likimus net nuo mažametystės ir siekiantis parodyti kažkieno taip trokštamą „lietuviškojo terorizmo tarptautinį mastą“.

Okupacijos metinių proga viešai pasakiau, kad pulkininkas Arvydas Pociūnas buvo užmuštas. Taip pat teigiui, kad „Lietuvos ryto“ redaktorius, ivardinės „terorizmo garbintojas“ mane, generolą Joną Kronkaitį, kuni-gą Robertą Grigą bei daugelį žmonių, reikalaujančių atskleisti politinių nu-sikaltimų, dėl kurių visuomenė nuo-lat kladinama, užsakovus bei vykdotojus, bendradarbiauja su pulkininko A. Pociūnu nužudymo užsakovais. Trukdo teisiniams tyrimams, nors pats seniai turėjo būti ištardytas. Ir tai nebe „uoslės dalykai“, o ilgo mūsų vi-sų stebėjimo rezultatas. Kaip ir žino-jimas, kad daug neteisėtumų praside-dėja teisminių ir jėgos struktūrų vadovų kabinetų „razrabitkėse“. Ir kad tai supranta paprasti žmonės, tačiau Konstitucijos sargai – ne.

Ilgai kurta teisėsaugos sistema pa-sižymėjo kaip praeities ir korumpuo-tų klanų gynėja. Bedvasė ir nesąžinim-inga. Atsirado „mūsų ir jų“ tiesa. Tad poros „jų“ vadovų pakeitimais sistemoje jau nesugriaus. O mes teisybės nepasiekimės. Visuomeninės komi-sijos pirmininkas teisininkas K. Motieka dėl A. Pociūno žūties nurodė: VSD ir Užsienio reikalų ministerija privalo atlkti išsamius vidinius tyri-mus ir su rezultatais supažindinti vi-suomenę. Dabar jau ne vien A. Pociūno klausimus.

Betgi yra dar prokuratūra su savo paslaptimis, ypatišga kadru atrankos politika. Ojoje daugybė keisto likimo bylų. Kai kurių net nemanyta pateikti teisminiam vertinimui.

Ar Lietuvos Prezidentė turi jėgų iniciuoti šių bylų auditą ir pavesti jį nepriklausomiems teisininkams ir vi-suomenės atstovams? Ar ji, taip kaip ir buvusieji, nieko negali?

Per savo patirtį matau: tik nuo mūsų visų aktyvumo priklausys, ar šios bylos pateks į teisingumo vykydymo rankas ir jie bus apšvesti dva-singumu.

Mėnaičiuose pasirašytose Deklaracijos aura

Okupantų keitimasis nelaikytinas išvadavimui

Lyg ir istorijos paradoksas, kai du oberdiktatoriai Josifas su Adolfu, slaptai susimokę pasidalinti Rytų Europą ir sėkmingai pradėję suplanuo-tą grobikišką karą, galiausiai susikim-ba tarpusavyje. Rudasis partneris pralaimi, o raudonasis, atkakliai laikyda-masis suokalbio, iš paskutinių sten-giasi susigrąžinti išstrukūsi grobį, o ir tą, kurio dar nepavyko nustverti. Maža to, agresorius užgrobtose silpnes-nių kaimynų žemėse senu įpročiu griebiasi masinio genocido politi-kos, siekdamas numalšinti okupuo-tuose kraštuose dėsningai kylantį pasipriešinimą. Pavergtieji siekia nusimesti okupacijos jungą ir atkurti pavergtų šalių Nepriklausomybę. Kremliaus propagandiniai tauškalai apie neva kilusias darbo liaudies re-voliucijas, nuvertusias „fašistinius re-žimus“ Baltijos šalyse – tai tik akių dūmimas, skirtas Vakarams.

Partizanai vykdė konstitucinę priedermę

LLKS tarybos prezidiumo pirmi-ninkas J. Žemaitis buvo kartu ir Ginkluotųjų pajėgų vadas. Be to jis įėjo lai-kinojo prezidento pareigas. Paminklas simbolizavo ne tik tautos pasiprie-šinimą okupantui, bet ir valstybingu-mo tēstinumą itin žiaurios okupacijos salygomis. Laisvės kovotojai ginklu ir pilietiniu nepaklusnumu stabdydami okupanto vykdomus masinius trémi-mus, žudynes, ūkio griovimą, teisėtai vykdė pavergtos ir niokojamos tautos valią. Partizanai atliko konstitucinę priedermę – gynė Lietuvos valstybę. Tai buvo anaipolt ne išskirtinė, o konstitucinė pavergtos tautos valios raiška – nusimesti okupacijos jungą ir atkurti okupanto sutryptą Neprikla-somybę.

Deklaracijos signatarai ir Vakarų tyla

Lietuva nebuvo išimtis. Atvirkščiai – ji pirmoji iš pavergtų šalių aktyviai mėgino išsilaisvinti. Laisvės kovų istorijoje minimi daugelio įžymių vadų vardai. Tačiau šiuo atveju ypač reikšmingas generolo Jono Žemaičio-Vytauto indėlis. Generolas ir arti-miausieji bendražygiai aiškiai suvokė, kad lietuviams nepavyks ginklu atsi-kovoti laisvę tylinčio demokratijos pasaulio akivaizdoje. Tačiau nepasi-priešinti smurtui ir apie tai tylėti – pri-lygtų kapituliacijai. Aštuoni partizanai vadai parengė ir pasiraše esminės svarbos dokumentą – Lietuvos laisvės kovos sajūdžio (LLKS) 1949 metų vasario 16 dienos Deklaraciją.

Štai istorinio dokumento signatarai: LLKS tarybos prezidiumo pirmininkas – kpt. Jonas Žemaitis-Vytautas, ke-turi mokytojai: Adolfas Ramanauskas-Vanagas, Aleksandras Grybinas-Faus-tas, Leonardas Grigonis-Užpalis, Juozas Sibaila-Merainis, Vytautas Gužas-Kardas ir du studentai – Petras Bartkus-Žadgaila ir Bronius Liesys-Naktis.

Nė vienas signataras nesulaukė istorinės Kovo 11-osios. Jie žuvo kovo-dami, o generolas Jonas Žemaitis, LLKS ginkluotųjų pajėgų vadas ir ei-nantis okupuotos Lietuvos valstybės

prezidento pareigas, buvo išduotas. Okupacinis teismas pasmerkė genero-lą mirti. 1954 metų lapkričio 26 dieną nuosprendži įvykdė čekistų profesiona-lus budelis Maskvos Butyrkų kalėjime.

Pilielinė savivoka ir ižvalgi atsakomybė

Signatarai aiškiai suvokė, kad pa-vienis Lietuvos balsas reikštų nedaug. Todėl Deklaracijos 22 straipsnis by-loja, kad „LLKS Taryba, prisidėdama prie kitų tautų pastangų sukurti pa-saulyje teisingumu ir laisve pagrįstą pastovią taiką, besiremiančią pilnuti-niu įgyvendinimu tikrosios demokra-tijos principų, išplaukiančių iš krikš-čioniškosios moralės supratimo ir pa-skelbtų Atlantos Chartijoje, Keturi-oje Laisvėse, 12-oje Prezidento Tru-menio punktu, Žmogaus teisių Dekla-racijoje ir kitose laisvės deklaracio-se, prašo visą demokratinių pasauly pa-galbos savo tikslams įgyvendinti.“

Paminklą sukūrė jaunosios kartos atstovai

1999 metais Krašto apsaugos mi-nistro Č. Stankevičiaus pavedimu teko kuruoti svarbų Vyriausybės pave-dimą – sukurti ir pastatyti paminklą legendiniam Laisvės kovų vadui gene-rolui Jonui Žemaičiui-Vytautui. Be tiesioginio darbo teko atlaikyti nepa-gristų pretenzijų bei kaltinimų srau-tą. Mat grupė architektų ir skulptorių, jau turinčių „leninų“ ir „stalinų“ kūrimo patirtį, aktyviai siekė šio už-sakymo. Tuometinis Vilniaus apskri-ties viršininkas A. Vidūnas, vadovavęs konkursu komisijai, paskelbdamas konkursą užgesino nevaisingus gin-čus. Jų laimėjo jauni architektai G. Lu-košaitis ir S. Latonas. Juos konsulta-to vo skulptorius prof. V. Vildžiūnas.

Paminklas stovi prie Krašto apsaugos ministerijos

Paminklas buvo pastatytas ir ati-dengtas 1999 metų sausį. Atidengimo ceremonijoje dalyvavo atkurtos LLKS apygardų vadai, nemažas būrys išlikusių gyvų Laisvės kovotojų, taip pat Vyriausybės vadovas G. Vagnoriūs, krašto apsaugos ministras Č. Stankevičius, keli Seimo nariai, sostinės meras A. Vidūnas, grupė vilnie-čių ir sostinės svečių. Aukštieji sve-čiai nepanorėjo pabendrauti su Laisvės kovų veteranais. Ministras Č. Stankevičius pavedė man partiza-nus pagloboti Savanorių pajėgų salėje, kol jis išlydės aukštuosius svečius. Po to ministras atvyko ir nuoširdžiai pasikalbėjo prie kuklaus vajšių stalo su partizanais, atvykusiais iš visų Lietuvos apygardų.

Paminklas generolui Jonui Žemaičiui, ežusiam ir Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas okupacijos metais, buvo pirmasis šalies sostinėje Vilniuje pastatytas Laisvės kovų metų liudijan-tis įspūdingas skulptūrinis akcentas.

Jo aura skleidžia ne tik pagarbą žuvusiems Laisvės kovų dalyviams, ne tik padéką už aukas, sudėtas ant Tėvynės aukuro, bet ir viltį, kad jau-niosios kartos gerbs ir perims Laisvės kovotojų patirtį ir tradicijas.

Edmundas SIMANAITIS

2010 m. lapkričio 26 d.

Tremtinys

Nr. 44 (922)

3

Minėjome Lietuvos kariuomenės dieną

(atkelta iš 1 psl.)

Iškilmingos rikiuotės metu išsautos trys stilizuotos salvės – Laisvei ir Nepriklausomybei, Lietuvai Tėvynei ir Lietuvos kariuomenei. Kariai tylos minute pagerbė žuvusius už Tėvynę. Ant Laisvės gynėjų kapų Antakalnio memoriale, prie paminklo žuvusiems už Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę ir prie Nežinomo kareivio kapo Rasų kapinėse padėta gėlių. Po iškilmingos rikiuotės Lietuvos kariuomenės dalinių žygiavo Gedimino prospektu iki Seimo rūmų.

Tą pačią dieną Kaune Šv. Arangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios, prie Žuvusių už Lietuvos laisvę Motinoms paminklo Kauno senosiose kapinėse višių devynių Kauno igulos karinių dalinių atstovai padėjo gėlių, Vytauto

Didžiojo karo muziejaus sodelyje vyko Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimo ir Nežinomo kareivio pagerbimo ceremonija, vėliau Vienybės aikštėje surengta Lietuvos kariuomenės ginkluotės ir technikos paroda, Vytauto Didžiojo karo muziejuje įvyko iškilmingas koncertas.

Minėdami Lietuvos kariuomenės dieną Klaipėdoje kariai pakvietė miestiečius ir miesto svečius į Karo laivų flotilę, kurioje vyko Lietuvos karinių jūrų pajėgų padalinijų šventinė rikiuotė.

Marijampolėje taip pat buvo surengta iškilminga karių rikiuotė. Kariai iš Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendrosios paramos logistikos bataliono žygiavo į Šv. Vincento bažnyčią, kur buvo aukojamos šv. Mišios už karius, padėta gėlių prie paminklo žuvusiems partizanams atminti.

KAM, „Tremtinio“ inf.

TS-LKD suvažiavimas: viskas gerai

(atkelta iš 1 psl.)

Suvažiavimo delegatai pasveikino Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmmininką Emanuelį Zingerį, kuriam lapkričio 9 dieną Vašingtone įteiktas Komunizmo aukų memorialinio fondo įsteigėjas Trumano ir Reagano laisvės apdovanojimas.

Pirmajį – optimistinių pranešimą perskaitė TS-LKD pirmininkas ir ministraspirmininkas Andrius Kubilius. „Mes įrodėme, kad esame pajėgūs pasitikti globalaus pasaulio metamus iššūkius, kad mokame ir galime suvaldyti krizę, – sakė jis. – Praėjusiais metais mus daug kas kritikavo, šiai metai kas daug kas kopijuoją. Ekonominiai finansiniai sprendimai, kuriais stabilizavome šalies finansų sistemą, išsaugojo stabilūlą, išvengėme jo devalvacijos – buvo tikrai nelengvi, bet iš esmės teisingi ir neišvengiami. Jais jau sekā ir Vakarų Europos valstybės. Šiandien, skirtingai nei kai kurios ES šalys, mes jau galime optimistiškai žiūrėti į ilgalankę ekonomikos atėjį. Ekonomikoje ne tik deficitu reikali gerėja – eksportas jau šiai metai virs 200 metų pikką, pagal Pasaulio banko atlikta verslo sąlygu tyrimą pasaulyje iš 200 valstybių esame jau 23 vietoje, per krizę ekonomikos skatinimo planu buvo padėta 11 tūkstančių įmonių, vis daugiau pasaulyje garsiai kompanijų renkasi Lietuvą.“

Kalbėjo LR Seimo pirmininkė Irena Degutienė, Partijos politikos komiteto vadovas Vytautas Landsbergis, pirmininko pirmasis pavaduotojas Valentinas Stundys, LR Seimo TS-LKD frakcijos seniūnas Jurgis Razma, seniūno pavaduotojai Kęstutis Masiulis ir Vincė Vaidevutė Margvičienė, TS-LKD Tautininkų frakcijos pirmininkas Gintaras Songaila, TS-LKD Priežiūros komiteto pirmininkas Alfonsas Andriškevičius.

TS-LKD politikos komiteto vadovas Vytautas Landsbergis tarp partijos jaunimo Rimvydo Žiemio nuotr.

Antrojoje suvažiavimo dalyje kalbėta apie 2011 metais vyksiančius savivaldos rinkimus. Rinkimų štabo pirmininkas Valentinas Stundys sakė: „Politikoje svarbu ne tik rinkimai, kaip naujos pradžios galimybė, jie pirmiausia yra iššūkis partijai, kaip politinei bendruomenei, tai iššūkis kiekvienam jos nariui. 2011 metų savivaldybių tarybų rinkimai – mūsų pačių pasitikėjimo žmonėmis, pasitikėjimo mumis išbandymas, pasitikrinimas savo reitingu ir žmonių vertinimo. Kitą vertus, suprantu, kad rinkėjų nuotaikas veikia skelbiamų reitingų rezultatai, oponentų skleidžiamos melagimos, tendencingos mūsų veiklos interpretacijos. Svarbiausia turbūt, kad mes baiminamės, kaip žmonės elgsis rinkimuose – ar dėl Vyriausybės pastangų suvaldyti krizę nebūsimi nubasti, ar priešingai – jie patikės, kad sunkmečiu veikta nuosekliai“.

Po to kalbėjo rinkimų programos grupės vadovas Kęstutis Masiulis, Tėvynės savivaldos bendruomenės pirmininkas Andrius Kupčinskas, Lazdynų seniūnas Algis Strelčiūnas. Po abiejų suvažiavimo dalių vyko diskusijos.

Suvažiavimo pabaigoje bendru sutarimu nuspręsta rezoliuciją dėl rinkimų programos pavesti priimti tarybai; dokumentą dėl partijos tapatybės toliau svarstyti skyriuose, o Jaunimo strategija priimta bendru sutarimu.

TSŽ inf.

Sveikiname

Sveikiname ir džiaugiamės, kad buvę Irkutsko tremtiniai Albina ir Kazimieras JUODŽIAI kartu nuėjo ilgą ir prasmingą 60 metų bendro gyvenimo kelią. Užaugino du sūnus ir dukterį, sulaukė keturių vakaicių ir septynių pravaikaičių.

Linkime stiprios sveikatos, geros nuotakos, šviesią, laimingų dienų, šimtą metų drauge išlikti!

LPKTS Marijampolės filialas, buvusių tremtinii ir politinių kalinių choros „Godos“

* * *

Buvusių Intos lagerio politinė kalinę, ilgametę LPKTS Alytaus filialo tarybos narę, aktyvią pagalbininkę Onutę ZABLOCKIENĘ nuoširdžiai sveikiname 80-ojo gimtadienio proga.

*Ne visada jauti,
kokia brangi minutė,
Ne visada suvoki,
kokia gelmė žmogaus.
Ir išgirsti širdim,
kokia giesmė – gyvenimas,
Zinai tik tiek: gyvenimas –
ne dienos tos, kurios praėjo,
O tos, kurios paliko praeity.*

LPKTS Alytaus filialas

80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname 1948–1957 metų Krasnojarsko krašto Dauro rajono lagerių politinį kalinį, tremtinį Joną SEREIKĮ.

Linkime stiprios sveikatos, geros nuotakos, daug daug laimingų metų.

LPKTS Kauno filialas

* * *

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname mylimą mamytę, močiutę, promociutę Oną ALEKŠIŪNAITĘ-LABUKIENĘ, buvusią Krasnojarsko krašto tremtinę. Linkime stiprios sveikatos ir Dievo palaimos.

*Siandieną Jūsų metai sužydejo
Aštuoniasdešimt įvairių žiedų...
Čia visko būta: saulės, vėjo,
Daug praradimų ir vilčių...
Nuėjote prasmingą, sunkų kelią,
Pavargo rankos nuo sunkių darbų...
Priimkit šiandien degančią ugnele
Savo anūkų ir vaikų širdžių.*

* * *

Jubiliejaus proga sveikinu mylimą brolienię Oną ALEKŠIŪNAITĘ-LABUKIENĘ.

Linkiu stiprios sveikatos, Dievo palaimos, Marijos globos. Būk stipri ir laiminga.

Jadviga Aleksiūnienė

* * *

70-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos narę, Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sąjungos narę Feliksą KYBARTĄ, gyvenantį Telšiuose. Linkime geros sveikatos ir neišblėstančios energijos, tēsiant prasmingus darbus.

Lietuvos laisvės armijos karių
ir rėmėjų sąjunga

Informuojame

Knygų tremties ir rezistencijos tematika bei naujus "Laisvės kovų archyvo" numerius galite įsigyti LPKTS būstinės knygynelyje, Kaune, Laisvės al. 39.

Kudirkaičių įžodžio šventė Kaune

Vėlyvas rudo... Šeši debesys plaukia padange... Lapkričio 16 dieną Kaune pasigirsta dr. Vinco Kudirkos idėjų aidas... „Din dan, din dan... Kelkite Lietuvos vardin!..“

Į Kauno igulos karininkų ramovėje į savo respublikinį spiečių renkasi kudirkaičiai. Juos čia sukvietė Lietuvos kudirkaičių organizacija, kurios centras – Vinco Kudirkos vidurinė mokykla.

Kudirkaičių spiečiaus garbingi svečiai – Kauno Rokų parapijos klebonas Virginijus

Jaukoje aplinkoje daug gerų, šiltų žodžių kudirkaičiams pasakė, sėkmės veikloje palinkėjo Kauno Rokų parapijos klebonas Virginijus Gražulevičius ir kiti kudirkaičių spiečiaus svečiai. Renginyje dalyvavo maironiečių, ateitininkų, jaunuų skautų, Gustaitynės vaikų organizacijų atstovai. Nors renginio laikas buvo vėlyvas, bet iš spiečių atvyko kudirkaičiai iš Prienų rajono Pakuonio pagrindinės mokyklos (vad. O. Zmiejauskienė), Kauno rajono Šlienavos pagrindinės

Kudirkaičių šventės akimirkos

Gražulevičius, Katino igulos karininkų ramovės viršininkas majoras Donatas Mazurkevičius, meno vadovas Gintaras Venckus, Karininkų ramovės Kauno Vinco Kudirkos vidurinės mokyklos pavaduotoja Rita Morškūnienė, Kauno S. Dariaus ir S. Girėno gimnazijos pavaduotoja Egidija Tarkauskienė, savaitraščio „Tremtinys“ stilistė varpininkė Dalia Lukšaitė-Maciukėvičienė.

Šventę pradėjo Kauno regiono kudirkaičių koordinatorė, Kauno Rokų vidurinės mokyklos mokytoja, kudirkaičių vadovė Rasa Kavaliauskienė. Gausiai stojančiuju į Lietuvos kudirkaičių gretas įžodį priėmė Lietuvos kudirkaičių organizacijos pirminkė, Kauno Vinco Kudirkos vidurinės mokyklos mokytoja Irena Aleksejenkienė.

Po iškilmingos ir jaudinančios priesaikos žodžių mokiniai pagarbai bučiavo Lietuvos Trispalvę. Mokytojai ir tėveliai jiems užrišo žalias spalvos kudirkaičių organizacijos nario kaklaraiščius, pažymėtus trimis: geltona, žalia, raudona, saulutėmis.

mokyklos (vad. A. Golovčienė). Spiečiuje dalyvavo devynių Kauno mokyklų kudirkaičiai ir jų vadovai.

Kudirkaičiams koncertavo Kauno Rokų vidurinės mokyklos jaunieji atlikėjai: pirmokas Matas Pilius grojo „Du žvirbliai“ ir dainavo dainelę „Tėviškės šalis“, aštuntokė Edvina Cegelytė – Jurgos dainą iš miuziklo „Velnio nuotaka“, jaunių choras atliko Gintauto Tautkaus dainą „Tėvynė dainų ir artojų“. Mokiniai vadovė – muzikos mokytoja Gražina Sausprėkšaitienė.

Po renginio visi kudirkaičiai iškilmingai pagerbė dr. Vinco Kudirkos atminimą – padėjo gėlių ir uždegė žvačkučių prie didžiojo varpininko paminklo Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

Danutė BLĘKIENĖ

Partizano Algirdo Žyprės byla

Tėsinys.

Pradžia Nr. 40 (918)

Gintarui Kryževičiui,
Lietuvos
Aukščiausiojo Teismo
pirmininkui

2010-01-25

Dėl partizano Algirdo Žyprės bylos

Prašomas paaiškinti
Kodėl aš suinteresuotas
partizano Algirdo Žyprės
byla?

Pirma, turiu Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų bendrijos raštišką įgaliojimą rūpintis, kaip numato įstatymas, šios bylos teisminio nagrinėjimo eiga.

Antra, kadangi A. Žyprė atsėdėjo 25 metus lageryje, o po to dar 5 metus (iki 1988 metų perestroikos) neturėjo teisės gyventi Lietuvoje (pagal J. Paleckio pasirašytą 1957-01-21 įsaką „Dėl uždraudimo gržti į Lietuvą nuo teisiemis ir atlikusiems bausmę lietuvių nacionalistinio pogrindžio aktyviems dalyviams“), tai turtelio neužgyveno ir savo teisėms ginti advokato nusisamdyti nepajėgus, jeigu dar įvertinti jo 83 metų amžių ir persirgtą insultą.

Trečia, A. Žyprė ir mane, kiek skirtingu laiku, nuteisė tas pats teisėjas Jukna, kaltino tas pats KGB prokuroras A. Mockevičius, tardė tas pats KGB tardytojas V. Kažys, tai man iš arti gerai pažistamas to meto KGB briažas (pavyzdžiu, tardant apstodavo su grasinimais kokie 5–6 čekistai ir reikalaujavo prisipažinti). Taip pat teko būti tuose pačiuose lageriuose Mordovijoje.

Ketvirta, mes, pasipriešinimo okupacijai dalyviai, pagal nerašytą įstatymą, laikome savo pareigos ir garbės reikalų nepalikti kovos lauke sužestą idėjos draugą.

Kodėl aš kreipiausiu į Jus?

Kai kandidatavote į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko postą, spaudoje buvo išdėstyti Jūsų įdomios ir svarbios mintys. „Veido“ žurnalas Jūsų žodžiais „Man nepatinka teismų izoliacija“ pavadino Jūsų interviu, kuriamo sakote: „Man nepatinka dabartinė daugumos teisėjų saviiolicija /.../ teisėjai savo sprendimus turėtų ir pakomentuoti. Olandijoje vienas iš teisėjų paskiriamas viešuoju informatoriumi. Jo pareiga paaiškinti žmonėms, ką teismas nusprendė. Mes negalime izoliuoti nuo visuomenės. Mesi teikiamė paslaugas visuomenei ir negalime atsižversti nuo jos sienomis /.../. Teisėjų korpusas turi būti sudaromas iš žmonių, kurie jaučia pro-

blemą.“ („Veidas“, 2009-10-19, p. 14, 15).

To paties žurnalo, jau po Jūsų paskyrimo į atsakingas pareigas, cituojamos Jūsų reikšmingos mintys: „Manau, su visuomene reikia bendrauti betarpiskai, kalbėtis su žmonėmis. Teisėjus reikia prie to pratinti, nes iki šiol jie buvo ipratę dirbtį tarp keturių sienų ir viską pateikti raštu. O reikėtų ir žodžiu.“ („Veidas“, 2010-01-11, p. 36). Tame pat straipsnyje žurnalistė pateikia Jūsų mintį apie kito teisėjo teisėjo dėl girto vairuotojo akivaizdžiai angažuotą sprendimą, kurį apibūdinate kaip „katastrofišką“. Su tuo galima sutikti, o teisėjai, kaip ir bet kurie valstybės pareigūnai, atspindi viudinių, bendrą vidutinį kvalifikacijos, darbštumo, sąžiningumo ir padoromo lygi, tai yra jie negali būti fetišais vien dėl didelių teisgalių turėjimo. Tai atspindi ir teisėjų prestižo lygis visuomenėje.

Né mano teisė nurodinėti, ką ir kaip Jūs turite dirbtį. Iš mūsų sausio 18 dienos 5 minucių pokalbio, kai Jūs pasakėte, kad aš atėjau, nes nepatenkinas teismo kolegijos priimtu sprendimų, supratau, kad kalbą reikia baigtis. Suprantu, néra įstatyminės bazės. Pasakiau, kad teisėjo A. Sirvydžio vienasmens atsisakymas priimti nagrinėti A. Žyprės 2009-11-11 skundą man nesuprantamas įstatymo raidės taikymo ir aplinkybių viseto (hermeneutikos) vertinimo prasme.

Kodėl tenka abejoti teisėjų teisine sąmone?

Aukščiausiajame Teisme yra sąžiningų teisėjų, tačiau, įvertinant visumą (tai atskira kalba ateicių) plevena okupacijos pasipriešinimo dalyvius atmetanti dvasia (gal net panaišai, kaip raše žurnalistas K. Požéra: „Imperijos atole tvinksi puvėsių palūkanos“). KGB medžiaga tebelieka kaip įkalčių įrodymas.

Sovietmečiu tarybiniai teisėjai, kaip taisykli, turėjo būti Komunistų partijos narai – tai yra patikimai vykdyti partijos, o taip pat KGB liniją. Pavyzdžiu, prieš 1990 metų rinkimus į Aukščiausiąją Tarybą mane pasikvietė Šakių teismo teisėjas, neabejotinai KGB nurodymu, ir mane teisėkai atkalbinėjo nuo balotiravimosi, aiškindamas, kad geriau tai nedaryti, nes žmonės, kaip teistą, blogai supras ir priims.

Teisėjų kadrų atranka buvo kruopšti, todėl kas gali paneigtis, kad daugelis teisėjų yra buvę tokiai pakrypę ir šiandien sprendžia pasipriešinimo dalyvių ir KGB darbuotojų bylas pagal seną teisinę sąmonę. Jūs galite pasakyti,

kad teisiškai tai kvestionuoti nepamatuota. Kas gali paneigtis, kad Lietuvoje teisėjų būta ir KGB rezervininkų, ir KGB agentų, ir „patikimų asmenų“, ir vadinamojo tarybinio aktyvo. O dabantiniams galima priminti, ar etiška tokioje byloje jam dalyvauti? Juk niekas nedraudžia nusišalinti. Beje, tiksliai žinoma, pavyzdžiu, kad Vilniaus apygardos teisme atvirai kratomasi nagrinėti genocidines arba čekistų bylas. Širdį skauda?

Visuotinai žinoma Rytų Vokietijos teisinė praktika po Berlyno sienos griuvimo, pasipriešinimo dalyvių vertinimas šalyse kovoje su hitlerininkais, partizaninio judėjimo ir kolaborantų vertinimas Alžyre, Pietų Afrikos Respublikoje ir kitur.

23 metus išbuves tarybiniu teisėju ir 2007 metais išėjės į pensiją iš Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus vedėjo posto Jonas Algirdas Riepšas, kaip okupacinio Aukščiausiojo Teismo teisėjas, 1982-04-08 už antitarybinę veiklą, be abejonių, KGB prokuroro nurodymu, nuteisė 4 metams laisvės atėmimo ir 5 metams tremties pasipriešinimo dalyvių Algimantą Andreiką. Reikėtų manyti, kad jis atsisakė prezidentinio apdovanojimo dėl sąžinės graužaties, o gal dėl galimo triukšmo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas Viktoras Aidukas savo 2008-03-21 vienasmens išvadoje, remdamasis tik KGB bylos medžiaga, terminologija ir logika padaro išvadą, kad A. Žyprė įvykdė jam KGB inkriminuojamas veikas.

Primintina, kad Aukščiausiojo Teismo kolegijos pranešėjas Viktoras Aidukas ir teisėjas Egidijus Bieliūnas 2004-03-18 pasirašė nutartį dėl 1918-1919 metų Lietuvos savanorio, Vyčio Kryžiaus kavalieriaus A. Kalesinsko tariamo kolaboravimo su vokiečiais būnant kaimo seniūnu: „Nuteistasis A. Kalesinskastiek parengtinio tyrimo metu, tiek karinio tribunolo posėdžio metu kaltu prisipažino ir parodė...“ Savanoris mirė 1945-01-27 Vilniaus kalėjime praėjus 16 dienų po nuteisimo. Ši nutartis vėliau kitos kolegijos buvo panaikinta ir remiantis ta pačia medžiaga. O gal tam turėjo įtakos V. Aiduko 11 metų darbas tarybiniu teisėju?

2009-09-11 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo kolegijos (pirmininkas Egidijus Bieliūnas, Vytautas Pieslakas ir pranešėjas Benediktas Stakauskas) nutartimi atmetas A. Žyprė skundas dėl proceso jo byloje atnaujinimo. (keliamą į 5 psl.)

Partizano Algirdo Žyprės byla

(atkelta iš 4 psl.)

Argumentai: A. Žyprė prisipažino dalyvavęs partizanų įvykdymuose nužudymuose ir dėl partizanų sprendimo, kad tai buvo agentai ir šnipai, užraše, kad apie tą asmenį „...priklaušymą sovietinio okupacijos režimo karinėms ar kitoms represinėms institucijoms negauta“. Visuotinai yra žinoma, kad nagrinėjamais 1946–1947 metais tokie formuliarai nebuvo sudaromi, o jeigu ir būtų buvę, tai 1989–1990 metais kaip aukso fondas būtų išvežti į Uljanovską.

O gal A. Žyprės bylos atveju turėjo įtakos pranešėjo B. Stakausko 10 metų darbas tarybiniu teisėju?

Laikinai einantys baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko pareigas Albinas Sirvydis nepriėmė nagrinėti trijų teisėjų kolegijos 2009-09-11 nutarties skundo dėl A. Žyprės proceso atnaujinimo tik dėl vieno motyvo – nepateikta naujai paaikšėjusi aplinkybių.

Mums kelia abejonę A. Sirvydžio asmeninis 2009-12-02 sprendimas ir paaikinimas, iš kurio galima suprasti, kad skundas nebuvo net perskaitytas, nes buvo skundžiamas ir pagal antrą įstatyme numatyta pagrindą – netinkamą įstatymo pritaikymą, kuris netgi nebuvo komentuotas ir įvertintas. O gal tai turėjo įtakos 14 metų darbas tarybiniu teisėju?

Prašau paaikinti:

1. Ar nepranešimas pareiškėjui A. Žypréi ir nepakviētimas jo į Teismo kolegijos posėdį atitinka taikomo įstatymo 6 straipsnio 5 dalies nuostatas su nuoroda į 5 straipsnio 3, 4, 5 ir 6 dalių nuostatas, kurios numato galimybę pareiškėjui dalyvauti ir kalbėti teismo posėdyje?

2. Tuo pačiu kaip teisėjų kolegija įvertino aplinkybę, kad prokuratūra neapklause pareiškėjo?

3. Kodėl buvo apklaustas ir parodymų preferencija buvo suteikta KGB tardytojui Ivanui Mikšiui, „patvirtinusiam“, kad 3 tomų tuometinės baudžiamosios bylos pareiškėjui buvo supažindintos dalyvaujant vertėjui ir prokurorui?

4. Kodėl priimtas čekisto I. Mikšio paaikinimas, o pareiškėjo teigynys apie išprievertautą parašą ir apie melagingą pažadą susipažinti su byla ateityje niekad nebuvo įvykdytas, ne įvertintas?

5. Ar inkriminuojant nusikalstamas veikas buvo vertinama pagal LR BK 2 straipsnio 3 dalies nuostata: „Asmuo atsako pagal baudžiamąjį įstatymą tik tuo atveju, jeigu jis yra kaltas padaręs nusikalstamą veiką ir tik jeigu veikos padarymo metu iš jo buvo galima reikalauti įstatymus atitinkančio elgesio“?

6. Ar inkriminuojant nusikalstamas veikas buvo vertinama pagal LR BK 14 straipsnio nuostata: „Asmuo pripažystamas kaltu padaręs nusikalstamą ar baudžiamąjį nusiženimą, jeigu jis šią veiką padare tyčia ar dėl neatsargumo.“

7. Ar inkriminuojant nusikalstamas veikas buvo vertinama pagal LR BK 15 str. 2 dalies 1 punktą: „Nusikalstimas ar baudžiamasis nusižen-

gimas yra padarytas tiesiogine tyčia, jeigu: 1) jį darydamas asmuo suvokė pavojingą nusikalstamos veikos pobūdį ir norėjo taip veikti“?

8. Ar inkriminuojant nusikalstamas veikas buvo vertinama pagal LR BK 317 str. 1 dalies dispoziciją: „Karys, nevykdęs vado įsakymo ar atsisakęs jį vykdyti arba kitaip nepaklusęs vado įsakymui, baudžiamas...“?

9. Ar inkriminuojant nusikalstamas veikas buvo vertinama pagal LR BK 317 str. 3 dalį: „Karys, nevykdęs aiškiai neteisėto vado įsakymo, baudžiamaja tvarka neatsako“, ir kaip tokiomis konkrečiomis aplinkybėmis turėjo ir galėjo pasielgti pareiškėjas?

10. Ar Teismo kolegijos aplinkybių visumos vertinimas nepreziumuoja A. Žyprės kaltės vien už buvimą partizanu būryje?

11. Kokia Teismo kolegijos nutarties dalis atitinka aptariamo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies reikalaujamą nuostatą: „Generalinė prokuratūra tyrimą atlieka dėl nusikalstamų veikų padarymo faktu nustatymo ir patvirtinimo. Tyrimas atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normomis“?

12. Kokios konkretios nusikalstamas veikas buvo nustatytos prokuratūros ir įvertintos Teismo kolegijos?

13. Kokios konkretios veikos buvo patvirtintos prokuratūros ir įvertintos Teismo kolegijos?

14. Arvien tik nusikalstomas KGB organizacijos nusikalstamu būdu fiksuotų veikų inkriminavimas pareiškėjui neprieštarauja nagrinėjamo įstatymo 2 straipsnio 2 daliai: „Okupacinių režimų represinių struktūrų bylose esantys duomenys be papildomo jų tyrimo negali būti pripažinti įrodymais“?

15. Ar įstatymo 2 straipsnio 2 dalis tik prokuratūros nuorašu iš KGB bylos, pačiai nenustačius aplinkybių savarankišku nauju tyrimu implikuoja galimybę tik teisėjų vidiniu įsitikinimu, kaip buvo pasielgta šiuo atveju, vertinti kaip faktu nustatymą ir pripažinimą?

16. Generalinės prokuratūros 2009-08-12 išvadoje užrašyta: „Tyrimo metu apklausus liudytojus apie A. Žyprės veiklą, papildomu duomenų, patvirtinančiu ar paneigiančiu, archyvinėje baudžiamomoje byloje esančius archyvinius duomenis apie jo veiklą, gauta nebuvo.“ Ar tokiu pagrindu legalizuojami ir legitimuojami KGB įrodymai?

17. Kodėl teismas nevertino liudininko V. Papreckio 2008-11-01 esminės aplinkybės bylai apie du Gūžės šnipinėjimo epizodus?

18. Ar Teismo kolegija vertino netgi okupacijos teismo posėdžio protokole užrašytus A. Žyprės žodžius: „Daug klausimų yra neteisinigu, nes legalizacijos metu man buvo pasakyta, jei nepripiąžinsiu, legalizacija negalios“, kaip bendrą prievertavimą prisiimti visus čekistų kaltinimus?

19. Ar pareiškėjas turi pateikti nužodytų šnipų dokumentinio identifikavimo įrodymus, jeigu prokuratūra

jų neranda ir tuo grįžtame prie KGB inkriminavimo legitimumo?

20. Ar teisėjas B. Stakauskas turėti realią galimybę ir teisę nekaltumo prezumpcijos ir hermeneutikos pagrindu kvestionuoti pareiškėjo būrio vadovybės prieš 63 metus priimtą sprendimą įvertinti jų teritorijoje gyvenusiu asmenų išdavikiškus veiksmus ir sprendimus?

21. KGB byloje visur nurodomi suimtujų paaikinimai, ir čekistai tai užrašo, kad buvo žudomi kaip šnipai ir agentai, tai kokiu pagrindu Teismo kolegija juos transformuoja į civilius?

22. Kokiu pagrindu ir ne čekistiniai teiginiai ir įrodymais Teismo kolegija verčia partizanus maniacais, kuriems žudymas buvo malonus?

23. Kodėl visiškai nevertinama begalė akivaizdžiausiu bylos čekistinių klastojimų nuorodų?

24. Kodėl čekistinėje trijų tomų byloje yra akivaizdžiai aprašoma apylinkės pirmininko nužudymu žmona (nubausta) ir dar trys žmonės tuo apkaltino stribus neįvertinta sistemiškai ir kompleksiškai patikimumo prasme?

25. Kodėl visiškai neaptartos konkretių pareiškėjui inkriminuojamų veikų aplinkybės ir situacijos – stresai, afektai, galimi konfliktai, pasipriešinimai?

Replika

Visas tyrimas, vertinimas, vertinimo eiga ir sprendimas iš pirmo žvilgsnio atrodo atliktas akibrokštū, be įrodymų sąsajumo (hermeneutikos), tikrumo, leistinumo, pakankamumo, teisingumo, protinguo, esminiu lemtingu bylos aplinkybių vertinimo.

Mes, pasipriešinimo dalyviai, pripratę būti stumdomi ir niekinami, tai mums nenuauja. Šiandien mums gėda prieš čekistus, pavyzdžiu, prieš generalą E. Eismuntą, gaunantį solidžią pensiją už uolaus 44 čekistinio darbo metus, gavusį 15 ordinų ir medalių ir t.t. Jি teisti negalima, nes nėra nė vieno dokumento, kad jis kā nors bloga darė pats, ar organizavo ir vadovavo? O štai A. Žypréi mes pademonstruojame teisę, teisingumą, išmintį ir pamoką visai Lietuvai, Lietuvos istorijai.

Jūsų teisme plevena mintis, kad tokios bylos – ne jūsų funkcija, o kaip šuniui penkta koja. Ta funkcija priklausa nuo sovietmečio gal ir tinka Rusijoje – privirėte košės, tai ir išsrebkite. Pas mus tai atrodo nevyku siai. Bet *dura lex, sed lex*. Tai tik paaikinimas, bet ne pateisinimas, ne tas klausimas sprendžiamas. Ir vis tik tokios problemos padorus atsiribojimas yra ligos simptomas.

2009 metai buvo Laisvės kovų atminties metais. Mes suprantame teisėjų nepriklausomą teisinę sąmonę, viðinių įsitikinimą ir preferencijas. Visa mozaika susidėsto į vieną paveikslą ir tai paliekame, kaip ir visus istorinius ženklus, ateicių. Istorija priima absolūciai viską.

Algirdas ENDRIUKAITIS
Pastaba. Dokumentų kalba netaisyta

Norvegijos skaitytojams – knyga, liudijanti stalinizmo nusikalstimus lietuvių tautai

Lapkričio 11 dieną Norvegijos sostinėje bus pristatyta žiaurius Stalino režimo nusikalstimus Lietuvių tautai liudijanti Dainoros Urbanienės knyga norvegų kalba – „Tur-retur Sibir“. Nors Lietuva ir Norvegija turi gilias tradicijas apsikeiciant grožinės literatūros vertimais, tačiau šios knygos pasirodymas norvegų kalba yra ypatinės įvykis.

Mokytojos Dainoros Urbanienės 2003 metais išleista knyga „Sibiras vaiko akimis“, vertime pavadinta „I Sibirą ir atgal“, – dar vienas autentiškas sovietų okupacijos ir tremties liudijimas, tačiau kitoks nei daugelis. Šios skaudžios patirties savininkė buvo devynerių metų bedalė mergaitė, astrovė tautos, norėtos sunaikinti. Kaip teigia knygos autorė: „Dabar, atslūgus mūsų tėvų memuarų bangai, jiems patiemis jau einant į amžinybę, ir vaikiška patirtis turėtų liudyti: Ne tik apie fizines bei moralines kančias tremtyje, bet ir apie atstumtų padėti grįžus į Lietuvą.“

„Knyga daro įspūdį savo santūru mu. Čia nėra egzaltacijos, ašaringuo, nėra pykčio ar keršto jausmų. Joje driekiasi tik skaudi netekčių gija, kurią švelnina prigimties optimizmas ir pedagogui būdingas talentas – meilė žmonėms,“ – taip apie lie tuvišką knygos variantą kalbėjo žurnalistas Benas Urbutis.

Knyga įvertinta skaitytojų ir kritikų Lietuvoje, ne kartą ištraukos buvo išverstos į anglų kalbą ir išspaustintos žurnale „Lithuanian Papers“, o dabar išversta į norvegų kalbą bus pristatyta Skandinavijos skaitytojams. Tikėtina, kad ši reali Tamošiūnų (autorės tévų) šeimos istorija parašyta nuoširdžiu, lengvai skaitomu stiliumi, remiantis vaiko įspūdžiais, autentiškais tremtį patyrusių žmonių prisiminimais ir Lietuvos centrinio valstybės archyvo duomenimis, padės norvegams daugiau sužinoti ir geriau suprasti šių laikų Lietuvos istoriją.

„Ruošdama knygą vertimui, perašiau tuos skyrius, kuriuose pasakojama apie pokarių Lietuvoje – prievarinė kolūkių kūrimą, žmonių persekiojimą, partizaninį karą, naujus trėmimus. Vienus sutrumpinau, kitus papildžiau, manydama, kad kitos šalies skaitytojams bus aiškesnė situacija, kurioje atsidūrė į Lietuvą grįžtę tremtiniai. Vertime yra įdėtas ir mamos laiškas iš Sibiro, rašytas draugams į Lietuvą. Jि išsaugojo ir man atsiuntė tą draugų duktę jau po knygos pasirodymo.

(keliamas į 6 psl.)

Norvegijos skaitytojams – knyga, liudijanti stalinizmo nusikaltimus lietuvių tautai

(atkelta iš 5 psl.)

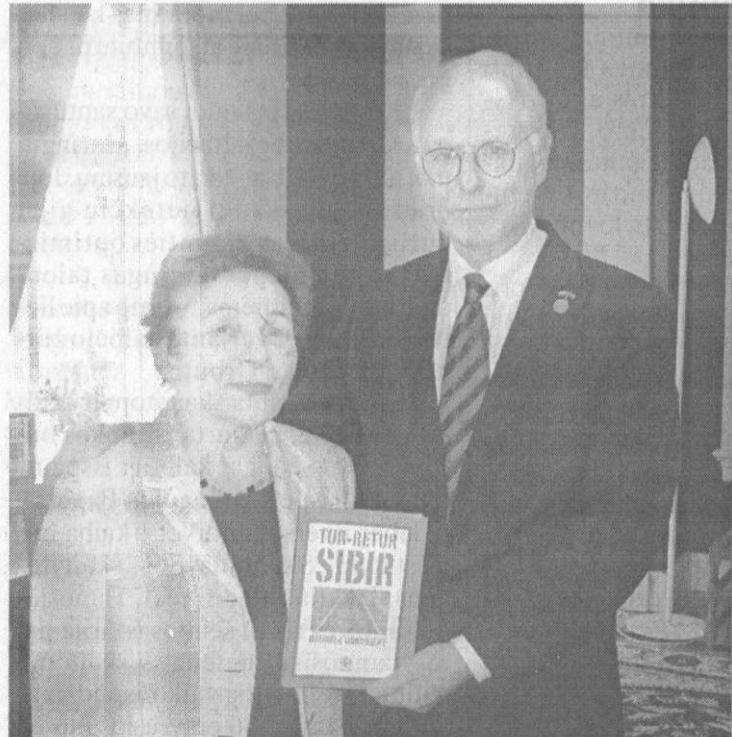
Taigi tas laiškas pirmą kartą publikojamas ne lietuviškai, o norvegiškai: „Babytes brev fra Sibir“, – pasakojo D. Urbanienė apie šiek tiek vertimui adaptuotą savo knygos variantą.

Mintis išversti šią prisiminimų knygą kilo Lietuvos garbės konsului Norvegijoje Carlui Thomui Carlstenui (Carl Thom Carlsten), kuris su Norvegijos–Lietuvos draugijosnariais Wenche ir Einar Bjorkeng bei kitais Lietuvos bičiuliais per gana trumpą laiką gerą idėją pavertė realybę. Knygos vertėjas Konstantin Romaikin. Knygos vertimą ir leidimą rėmė Telemarkografystės gyventojai.

Pati knygos autorė D. Urbanienė sakė, kad buvo labai nustebinta tokio norvegų dėmesio, nes knygą rašė norėdama tik palikti užrašytus sa-

kaimus ir uoliai mokė vaikus, artimai bendravo su kaimo žmonėmis, dalyvavo visuomeninėje veikloje. Būtent juos, tautos švietėjus, kaip ir kitus intelligentus, 1941 metų birželio 14 dieną pirniausia ir puolė okupantai – šeimas ištremė, o virus įkalinio. Tūkstančiai nebesugrįžo. Vienus sušaudė, kiti mirė nuo išsekimo.“

Autorė pasakojo, kad ją labai paveikė archyvinė medžiaga. „Perskaiciusi tévelio bylą ir radusi Rešotų lagerio prokuroro nuosprendį tévelių sušaudyti, supratau, kad tikrai rašysiu, – pasakojo moteris. – Pajutau atsakomybę, suvokiau esanti liudininkė. Nors knygą dedikavau mamai, téveliui ir Aručiui, bet jau nebegalėjau rašyti tik apie juos. Jų likimą susiejau su ta aplinka, kurioje jie užaugo, mokėsi. Atsirado būtinybė

Knygos autorė Dainora Urbanienė ir LR garbės konsulas Norvegijoje Carl Thomas Carlsten

vo mamos, prieškario Lietuvos mokytojos, prisiminimus tévų ir brolio atminimui. „Rasydama supratau, kad tokį istoriją buvo tūkstančiai, kad privalau kalbėti ne tik apie savo šeimą. Juk tokį tragišką likimą patyrė ne tik mano tévai, bet visa jų karta, – apie knygos gimimą prisiminė ponija Urbanienė. – Tai buvo ta mokytojų karta, kuri po 1918 metų Lietuvos Neprisklausomybės paskelbimo kūrė lietuvišką švietimo sistemą. Baigę gimnazijas ir mokytojų seminarijas, važiavo į tolimaliusius

papasakoti apie tai, kaip buvo pasikésinta sunaikinti Lietuvos mokytojus.“

Knygos pristatyme Lietuvos Respublikos ambasadorė, Osle, Norvegijos Karalystėje, dalyvavo knygos autorė Dainora Urbanienė, knygos leidėjas Truls Nordby, vertėjas Konstantin Romaikin ir Lietuvos ambasadorius Norvegijos Karalystėje Andrius Namavičius, Lietuvos krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė.

Kristina BALTRUŠAITYTĖ

Šių metų lapkričio šeštajiene eilinė diena Raseinių rajono Girkalnio parapijos gyventojams. Ta šeštadienį po šv. Mišių klebonas Juozas Kaknevičius pašventino paminklą, prieš kelias dienas pastatyta prie pat bažnyčios, toje vietoje, kur rezistencijos metais praeivai su siaubu galėdavo pamatyti kraupiausią vaizdą...

Ant paminklo iškalti žodžiai: „Visiems, mylėjusiems Tėvynę ir laisvę, nukankintiems ir žuvusiems. Kurių krauju aplaista ši žemė ir kūnai paniekinti čia gulėjo. 1944–1954.“

Pramedžiauojas gyventoja Monika Skirmantaitė, neseniai atšventusi savo 95-ajį gimtadienį, vieną pasipriessimo laikotarpio žemos rytą pamačiusi sukrečiantį vaizdą, iki šiol negali pamiršti. Pasirodo, jos iniciatyva ir atsirado šis taurus, skoningas paminklas. Tuo pačiu girkalniškiams padovanota nuostabė šventė, kad ir su liūdesio šešeliu, o kai kam – ir su ašaromis akyse.

Gal savaitė prieš šią dieną rajoniniame laikraštyje perskaiciau Marijos Baltuškaitės, Kauno jėzuitų gimnazijos mokytojos, straipsnį „Žuvusių auka – ne veltui... Ateikime jiems padékoti“. „Kad ir mūsų Tėvynėje, ir Raseinių krašte yra žmonių, neabejingu tauriems dalykams, teko įsitikinti, kai senolės Monikutės įkvėpti rūpinomės prie Girkalnio bažnyčios pastatyti paminklą žuvusiems. Nuosirdžiai dėkojame visiems auktojams ir bendradarbiams. Išskirtinę padéką norime pareikšti paminklo autorui – architektui Zigmui Brazauskui, negailėjusiam laiko ir kūrybinių jėgų paminklui sukurti. Taip pat dėkojame architektą idėjas įgyvendinusių ir paminklą pastačiusių Raseinių UAB „Stonų granitas“ – šios bendrovės savininkams Aldonai ir Ed-

mundui Kupšiams bei jų įmonės darbuotojams, Girkalnio parapijos kunigams: klebonui Juozui Kaknevičiui ir kunigui Jonui Babonui“, – parašyta tame straipsnyje.

Tikra Dievo dovana buvo susitikimas su šio straipsnio autore, architektu Zigmui Brazauskui, senole Monika Skirmantaitė iš jos artimaisiais iš Kauno. Šventėje dalyvavo Girkalnio pagrindinės mokyklos direktorius Ramūnas Bružas, daug mokytojų, būrelis mokinii, seniūnė Justina Saulienė, miestelio savieklėlininkai ir per šimtą kitų girkalniškių. Dalyvavo ir Raseinių rajono savivaldybės atstovai: Kęstutis Kordušas, Si-

Girkalnyje atidengtas paminklas žuvusiems Laisvės kovotojams

Paminklo atidengimo iškilmės

Mėnaičiuose atidengtas memorialas

(atkelta iš 1 psl.)

Taip pat LLKS prezidiuomo pirmininkas dim. plk. Jonas Čeponis, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro generalinė direktoriė Teresė Birutė Burauskaitė, europarlamentaras prof. Vytautas Landsbergis, kiti svečiai. Renginyje dalyvavo Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopa, Lietuvos karinių oro pajėgų orkestras, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos choras „Kariūnas“.

Partizanams ir LLKS Vasio 16-osios Deklaracijai atminti skirtą paminklą pašventino Lietuvos kariuome-

nės ordinaras vyskupas Gintaras Grušas. Memorialą atidengė Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Apžiūrėjusi atstatytą Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos vadavietės bunkerį, kuriame ir buvo pasirašyta istorinė Deklaracija, šaliai vadovė pabrėžė, kad neprilausomybės kovų vietos Radviliškio rajone primena labai svarbius visai Lietuvai istorinius įvykius. Pasak Prezidentės, tai geriausia pilietiškumo ir patriotiškumo mozykla ne tik jaunimui, bet ir mums visiems.

„Šaliai netekus krašto vadovų, misijos atkurti valstybę emėsi naujas tautos žiedas,

„Tremtinio“ inf.

Dukart šventa

gitas Vaičius, taip pat, manau, visiems buvusiems Lietuvos laisvės kovų dalyviams bei tremtiniams pažįstamas Antanas Vizbaras. Jis susirinkusiesiems priminė apie dar ankstesnių metų (1939–1941) aukas, prie naujai pastatyto paminklo priglaudė lentą su duomenimis apie pirmos sovietinės okupacijos vykdytą genocidą.

Ne viena knyga perskaityta apie rezistencijos kovą, ne vienos filmas šia tema matytas, bet tik tą šeštadienį, lapkričio 6 dieną, suvokiau, jog vien Lietuvos bažnyčių šventorių žemė – dukart šventa...

Zirena RAŠTIKYTĖ-PEČIULIENĖ

2010 m. lapkričio 26 d.

Tremtinys

Nr. 44 (922)

7

Vytautas Putna
1941–2010

Lapkričio 17 dieną, eidas 70-uosius metus, posunkios ir klastingos ligos mirė technikos mokslų daktaras Vytautas Putna. Į amžinę Mirties angelas išsiuvedė iškilų Žmogų, mylimą vyra, tėvą, senelį, broli.

Gimė 1941 metais vasario 5 dieną Kėdainių rajono Vaiškonelių kaimo ūkininkų šeimoje. 1948 metais su tėvais ištremtas į Igarką. Igarkoje baigės vakarinę vidurinę mokyklą, 1959 metais išstojo mokykla į Tomsko politechnikos institutą.

1962 metais su profesoriaus Kazio Baršausko pagalba pavyko pereiti mokykla į Kauno politechnikos institutą. Išidarbino Lietuvos tekstilės institute. Paskelbė daugiau kaip 30 straipsnių iš tekstilės pramonės ir cheminių pluoštų srities, yra 24 išradimų autorius arba bendraautorius, iš jų penki patentuoti užsienyje. 1980 metais Vytautas Putna tapo technikos mokslų kandidatu.

V. Putna aktyviai sportavo. 1964 metais iškovojo graikų-romėnų imtynių Lietuvos čempiono vardą ir tapo sporto meistru. Lietuvos rinktinės sudėtyje ne kartą dalyvavo Sovietų sajungos pirmenybėse.

Nuo pat Sajūdžio įkūrimo Vytautas buvo aktyvus jo dalyvis. Jo iniciatyva Tekstilės institute buvo įkurta LPS grupė. Įkūrus „Tremtinio“ klubą, Vytautas išrinktas į tarybą. Jo organizacinių sugebėjimai pasireiškė organizuojant tremtinių palaikų grąžinimą į Lietuvą 1989–1990 metais. Daugelis vyresnės kartos žmonių prisimena pirmųjų palaikų atvežimą iš Igarkos ir jų sutikimą Kėdainių kariniame aerodrome. Vytautas ne tik dalyvavo ekspedicijose, bet ir koordinavo kitų ekspedicijų keliones Sovietų sajungą. Vėliau tai apraše knygoje „O mes ar sugrįšim...“ ir filme „Ilgas grįžimo kelias iš Sibiro į giminą žemę.“ Tai jo indėlis į Tautos atminimo jamžinimą ir palikimas ateities kartoms.

Pro memoria

1990 metais Vytautas Putna buvo išrinktas į Kauno miesto tarybą, kurioje sekmingai darbavosi visą kadenciją.

Vytautas Putna palaidotas Petrašiūnų kapinėse.

Šviesus Vytauto Putnos atminimas ilgai išlikis bendražygij, buvusių tremtinių, bendradarbių širdyse. Tegul jo geri darbai įkvėps mus vius toliau testi pradėtą gerumo misiją Žemėje, pasės mūsų širdyse gerumo, nesavanaudiškumo sėklą.

Igarkos tremtinių brolija

Skelbimai

Lapkričio 28 d. (sekmadienį) 8 val. Telšių šv. Antano Paduviečio katedroje bus aukojamos šv. Mišios už mirusius politinius kalinius ir tremtinius.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

LPKTS Telšių filialas

Gruodžio 3 d. (penktadienį) 16 val. Kauno igulos kariņkų ramovėje (Mickevičiaus g. 19) Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sajunga kviečia į renginį „Juozo Lukšos-Daumantas „Partizanai“ – Lietuvos Laisvės kovos sklaida pasauliui“. Susitiksime su knygos „Partizanai“ vertėjais į vokiečių, anglų ir švedų kalbas – Marku Roduneriu, Laima Vince ir Jonu Ohmanu. Programoje dalyvaus Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos bendruomenė, jaunimo folkloro grupė „Karužė“.

Atsiliepkite

Ieškau Liukrecijos ADOMAITYTĘS. Apie 1952–1954 metus kartu gyvenome Irkutsko sr., Zimoje, Cigonbarake, barake Nr. 56, paskui ji išsikėlė į baraką Nr. 8. Dirbojome kartu Doce.

Ką nors žinančiuosius prašyčiau paskambinti Marytei Uleckaiti tel. (8 37) 387 198, mob. 8 600 89 226.

Iš anksto dėkoju.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2011 metams

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja:

1 mén. – 7 Lt, 3 mén. – 21 Lt, 6 mén. – 42 Lt,
12 mén. – 84 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,75 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.
Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki gruodžio mėnesio 18 dienos.

ISSN 2029-509X
Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Redaktorė
Jolita Navickienė
Redakcija:
Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė,
Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr. LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3160. Užs. Nr. **Kaina 1,75 Lt**

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

ILSEKITĖS RAMYBEJE

Bronė Poškutė-Paklavenskiene

1929–2010

Gimė Užumelnyčio k., Varėnos r., valsčiui Šeimoje. Mokėsi ir baigė Varėnos gimnaziją. 1944 m. areštavo tėvą, po metų lageryje mirė; 1946 metais žuvo brolis Petras – partizanų ryšininkas. 1948 m. Bronė su motina ištremtos į Sibirą – Krasnojarsko kr. Partizansko r. Minos gyv. Teko dirbtį sunkius miško kirtimo darbus. Cia sutiko likimo draugą Vladą, sukūrė šeimą, užaugino sūnų ir dukterį. 1964 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Lentvaryje. Cia vėl užklupo neteklys: palaidojo mamą, vyra, sūnų, liko tik su dukterimi.

Palaidota Lentvario kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį, artimuosius.

LPKTS Lentvario filialas

Regina Staniūnaitė-Andrikiene

1933–2010

Gimė Neciūnų k., Trakų aps., mokytojų Šeimoje. 1941 m. su tėvais ir sesute buvo išremta į Sibirą – Jakutiją, prie Laptevų jūros. 1955 m. baigė Jakutsko pedagoginio instituto Fizikos-matematikos fakultetą, dirbo matematikos mokytoja. 1957 m. grįžo į Lietuvą. Išidarbino Raseinių r. Girkalnio vidurinėje mokykloje. Cia sutiko mokytoją Antaną, sukūrė šeimą, užaugino dvi dukrytes. 1959–1993 m. dirbo matematikos mokytoja Lentvario M. Šimelsonio vidurinėje mokykloje. Prasidėjus Atgimimui, aktyviai dalyvavo renginiuose.

Palaidota Lentvario kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Lentvario filialas

Albina Treigytė

1917–2010

Gimė Dzūkijoje, Diržų kaime, religingoje, darbščioje, tėvynę mylinčioje Šeimoje. Albinos broliai Kostas, Juozas ir Motiejus buvo narsūs partizanai ir žuvo už Lietuvos laisvę. Albina, buvusi partizanų ryšininkė, buvo areštuoja ir nuteista 10 metų. Kalėjo Komijos lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1956 m. Tėvai po tremties grįžo į Lietuvą. Albina kurį laiką gyveno tėviškėje, vėliau glaudėsi sesers Janinos sūnaus Šeimoje, Ginto Janušausko Šeimoje Leipalingyje. Albina buvo LPKTS narė, jos atsiminimai išspausdinti „Lietuvos laisvės kovų archyve“.

Jūratė Terės Vainauskiene

Vincenta Čibirkienė

1923–2010

Gimė Raseinių r. Girkalnio sen. Netičkaimio k. Buvo partizanų ryšininkė. 1947 metais suimta. Nuteista 10 metų lagerio ir 5 metams tremties. 1953 m. dalyvavo Norilsko politinių kalinių sukilime. Būdama tremtyje Vincenta sukūrė šeimą su likimo draugu Jeronimu Čibirką. 1966 m. grįžo į Lietuvą. Prasidėjus Atgimimui Vincenta aktyviai dalyvavo patriotiniuose renginiuose. Užaugino du sūnus ir dukterį. Palaidota senosiose Kazlų Rūdos kapinėse.

LPKTS Kazlų Rūdos filialas

Vladas Macevičius

1941–2010

Gimė Kaune. Baigė Kauno Stepo Žuko taikomosios dailės technikumą. Kaune buvo vienas iš geriausių meniško šriftoto meistrų. Domėjos fotografija ir filmavimų. Kartu su žmona bandė pabėgti iš Sovietų sajungos – oro balionu į Karelijos patekti į Suomiją. Bandymas nepavyko. Vladas trejus metus buvo gydomas Maskvoje. Atkūrus nepriklausomybę aktyviai dalyvavo patriotiniuose renginiuose, svajojo įkurti Kazlų Rūdos kraštotoros muziejų.

Palaidotas Kauno Petrasiūnų kapinėse.

Užjaučiame žmoną, sūnus ir dukterį.

LPKTS Kazlų Rūdos filialas

